

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania M. Spółki Akcyjnej w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Koszalinie
z udziałem zainteresowanych: A. B., A. A., R. A., P. P., P. J., Z. G., M. D., J. B., P.
G., M. B.
i R. W.
o podleganie do ubezpieczeń społecznych i podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 października 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się Spółki od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Szczecinie z dnia 30 września 2022 r., sygn. akt III AUa 271/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od M. Spółki Akcyjnej w K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Koszalinie 240 zł (dwieście czterdzieści) z odsetkami na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z 30 września 2022 r. oddalił apelację płatnika składek M. Spółki Akcyjnej w K. od wyroku Sądu Okręgowego w

Koszalinie z 3 marca 2022 r., oddalającego odwołania Spółki od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Koszalinie z 20 lutego 2020 r., stwierdzających, że P. P., R. W., R. A., A. A., M. B., A. B., J. B., M. D., P. G., Z. G. i P. J., wykonywali pracę na podstawie umów o świadczenia usług a nie umów o dzieło i dlatego podlegali ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustalił podstawy wymiaru składek z tego tytułu na ubezpieczenia społeczne w okresach wskazanych w poszczególnych decyzjach dotyczących ubezpieczonych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., z następujących przyczyn:

„1. Po pierwsze Sąd II instancji wskutek błędnej wykładni art. 627 k.c. doszedł do mylnego przekonania, iż płatnika składek i ubezpieczonych łączyły umowy o świadczenie usług a nie umowy o dzieło, w sytuacji, gdy:

1) zawierane odrębnie przez płatnika składek z ubezpieczonymi umowy o dzieło precyzyjne określały rezultat — sporządzenie w konkretnej sprawie dokumentacji szkodowej według wyspecjalizowanych kryteriów, wytycznych ustalanych odrębnie przez poszczególne towarzystwa ubezpieczeń,

2) w przypadku każdej z umów możliwy jest do wskazania moment początkowy i końcowy jej wykonania,

3) każda z tych umów doprowadziła do efektu (rezultatu) przyjętego przez strony w momencie zawierania umowy tj. do powstania dokumentacji szkodowej, będącej przedmiotem dalszego obrotu,

4) dokumentacja szkodowa mogła być przedmiotem reklamacji w przypadku stwierdzenia jej wadliwości bądź niedostosowania do wytycznych formułowych w imieniu poszczególnych towarzystw (...).

2. Po drugie Sąd II instancji wskutek błędnej wykładni art. 353¹ k.c. w zw. z art. 627 k.c. doszedł do nieuzasadnionego wniosku, iż dla oceny czy doszło do przekroczenia przez płatnika składek i wykonawców zasady swobody umów istotny jest profil działalności prowadzonej przez płatnika składek i cele do jakich dokumentacja szkodowa była wykonywana.

Tymczasem art. 627 k.c. stanowi, iż przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do

zapłaty wynagrodzenia. Ustawodawca w przepisie tym w nie zastrzegł, iż po pierwsze przy określonym profilu działalności zawieranie umów o dzieło jest wyłączone, a po drugie, iż niedozwolone jest wykorzystywanie wykonanego dzieła w prowadzonej przez zamawiającego działalności gospodarczej.

W ocenie płatnika składek różnicowanie kwalifikacji materialnoprawnej umowy w zależności od przymiotów zamawiającego i przeznaczenia dzieła nie znajduje uzasadnienia w przepisach prawa. Podkreślenia przy tym wymaga to, iż Sąd Apelacyjny w Szczecinie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie wskazał na jakim przepisie oparł swój wniosek, iż przy ocenie charakteru umów łączących strony bardzo istotny jest profil działalności, jaką prowadzi płatnik składek (...).

3. Po trzecie Sąd II instancji stawiając płatnikowi składek zarzut przekroczenia granic swobody umów, nadużywania formy prawnej umów o dzieło celem zwolnienia się z obowiązku opłacania składek (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 627 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych) w sposób nieuzasadniony nie uwzględnił tego, iż podczas kontroli przeprowadzonej w dniach 15 marca 2013 r., 18 marca 2013 r. - 22 marca 2013 r., obejmującej okres od lutego 2010 r. do grudnia 2012 r., której zakres podmiotowy i przedmiotowy była taki sam jak kontroli, która doprowadziła do wydania zaskarżonych w niniejszej sprawie decyzji kwalifikacja materialnoprawna tych umów jako umów o dzieło nie została zakwestionowana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...).

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skarżący nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Zarzut pierwszy nie składa się na tę podstawę przedsądu, gdyż nie przedstawia na czym polega „błędna wykładnia art. 627 k.c.". Treść zarzutu

uprawnia stwierdzenie, iż zarzut dotyczy nie błędnej wykładni art. 627 k.c., lecz niewłaściwego zastosowania tego przepisu (por. art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.). Wszak błąd Sądu miałby wynikać z „mylnego przekonania, iż płatnika składek i ubezpieczonych łączyły umowy o świadczenia usług a nie umowy o dzieło ...”.

Rzecz w tym, iż wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zarzuca naruszenia przepisów postępowania, a to oznacza, że na etapie przedsądu wiążą ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c. ma odpowiednie zastosowanie na etapie przedsądu w ocenie materialnej podstawy przedsądu). Tym bardziej, że również w procesowej podstawie kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) skarżący nie podważa ustaleń stanu faktycznego, jako że jedyny zarzut procesowy dotyczy naruszenia art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., które nie prowadzą do podważenia ustaleń faktycznych Sądu powszechnego, bowiem uzasadnienie wyroku pełni zasadniczo rolę sprawozdawczą i dlatego przepisy te nie stanowią płaszczyzny procesowej do podważenia ustaleń faktycznych i ocen materialnych, na których oparto zaskarżony wyrok. Zwłaszcza, że Sąd Najwyższy oddala skargę kasacyjną nawet, jeżeli zaskarżone orzeczenie mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu (art. 398¹⁴ k.p.c.).

Ustalenia faktyczne mają zatem pierwszorzędne znaczenie, gdyż wola czy intencja stron to sfera stanu faktycznego. Po wtóre ustalenia faktyczne decydują o treści i przedmiocie zobowiązania, a w tym przypadku o treści umówionych świadczeń wykonawców umów. Prowadzi to do dwóch zasadniczych stwierdzeń. Pierwsze to teza, że wolą stron nie można zmienić ustawy. Umowa o dzieło i umowa zlecenie to umowy o świadczenie usług, są to jednak odrębne umowy, a prawo wyraźnie je rozróżnia. Zatem swoboda umów (art. 353¹ k.c.) nie jest nieograniczona na gruncie prawa cywilnego. Znaczenie ma rzeczywisty przedmiot umowy i świadczenie jakie wykonuje dłużnik. Świadczenia wykonywane przez zainteresowanych polegały na staranności w dokonaniu ustaleń i opisów szkód, a nawet jej przyczyn, czyli określonego zdarzenia faktycznego (historycznego), wedle określonych wskazań czy wytycznych. Oczywiście efektem był określony opis i dokumentacja, także jako dowód wykonanej pracy wedle wymaganej staranności, podlegający zresztą ocenie na dalszym etapie procedury likwidacji szkody.

Skarżący we wniosku sam potwierdza, iż dokumentacja szkodowa mogła być przedmiotem reklamacji w przypadku stwierdzenia jej wadliwości bądź niedostosowania do wytycznych formułowanych w imieniu poszczególnych towarzystw. Skoro wytyczne towarzystw ubezpieczeń określały cechy, parametry dokumentacji szkodowej, do której wykonania zobowiązany był wykonawca i stanowiły podstawę do oceny dokumentacji pod kątem wystąpienia wad, to wbrew zarzutom wniosku w sprawie elementem istotnym zobowiązania były ustalenia i sposób wykonania umowy. W takiej sytuacji nie była to umowa, której cechy istotne przemawiały za umową o dzieło, skoro znaczenie miała wpierw procedura dokumentowania i właściwa jej staranność, co oczywiście prowadzi do określonego efektu (dokumentacji). W tym jednak przypadku efekt pracy nie jest zarezerwowany dla umowy o dzieło, gdyż mimo podobieństw rodzajowych szkody jako zdarzenia faktyczne są różne i dokumentacja oraz postępowanie nie zawsze są takie same.

Innymi słowy wykonawca umowy nie wykonuje zamawianego dzieła, tylko dokłada należytej staranności w celu osiągnięcia zakładanego rezultatu, który nie jest wynikiem wykonania umówionego dzieła, skoro dokumentacja poszkodowa ma na uwadze zdarzenie (szkodę) i pracę wykonaną przez zatrudnionego, wedle wymaganej staranności, adekwatnej do sytuacji (zdarzenia).

Powyższej oceny nie zmieniają zarzuty drugi i trzeci wniosku, gdyż wskazany wyżej art. 353¹ k.c. pozwalał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych oraz Sądowi powszechnemu na szerszą kontrolę i ostatecznie samodzielną kwalifikację zobowiązania jako umowy o wykonanie usługi a nie dzieła, czyli nie decydowała nazwa umowy, lecz ustalona w sprawie rzeczywista treść zobowiązania, czyli świadczenia zatrudnionego opartego na czynnościach właściwych dla danego zdarzenia (szkody) oraz staranności wynikającej z wytycznych towarzystw ubezpieczeniowych.

Kwestia czy pozwany Zakład zmienił poprzednie stanowisko nie stanowi negatywnej przesłanki, gdyż w tej sprawie ocenie podlegały decyzje od których skarżąca wniosła odwołanie, a nie stanowisko pozwanego po kontroli przeprowadzonej w 2013 r. (obejmującej okres od lutego 2010 r. do grudnia 2012 r.).

Należy zauważyć, iż w podobnej sprawie skarżącej Spółki Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (III USK 155/22).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1, § 1¹ i art. 99 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.